Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

18 päivänä huhtikuuta 2013 *

Työntekijöiden suoja työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa — Direktiivi 80/987/ETY — Direktiivi 2002/74/EY — Direktiivi 2008/94/EY — 2 ja 3 artikla — Velvollisuus säätää työntekijöiden palkkaturvasta — Mahdollisuus rajata palkkaturva saataviin, jotka ovat syntyneet ennen saneerausmenettelyn aloittamisesta annetun tuomion merkitsemistä kaupparekisteriin — Saneerausmenettelyn aloittamisesta annettu tuomio — Vaikutukset — Työnantajan toiminnan jatkaminen

Asiassa C-247/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Varhoven administrativen sad (Bulgaria) on esittänyt 9.5.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 21.5.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Meliha Veli Mustafa

vastaan

Direktor na fond ”Garantirani vzemania na rabotnitsite i sluzhitelite” kam Natsionalnia osiguritelen institut,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz (esittelevä tuomari) sekä tuomarit A. Rosas, E. Juhász, D. Šváby ja C. Vajda,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Direktor na fond ”Garantirani vzemania na rabotnitsite i sluzhitelite” kam Natsionalnia osiguritelen institut, asiamiehenään V. Karaivanova-Nacheva,

— Bulgarian hallitus, asiamiehenään D. Drambozova,

— Saksan hallitus, asiamiehenään A. Wiedmann,

— Euroopan komissio, asiamiehinään J. Enegren ja D. Roussanov,

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 20.10.1980 annetun neuvoston direktiivin 80/987/ETY (EYVL L 283, s. 23; jäljempänä direktiivi 80/987), sellaisena kuin se on muutettuna 23.9.2002 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/74/EY (EYVL L 270, s. 10; jäljempänä direktiivi 80/987), 2 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Pyyntö on esitetty riita-asiassa, jossa kantajana on Meliha Veli Mustafa ja vastaajana Direktor na fond ”Garantirani vzemania na rabotnitsite i sluzhitelite” kam Natsionalnia osiguritelen institut (työntekijöiden palkkaturvasta kansallisessa sosiaaliturvajärjestelmässä vastaavan laitoksen johtaja, jäljempänä palkkaturvalaitoksen johtaja) ja jossa on kyse päätöksestä, jolla palkkaturvalaitoksen johtaja oli hylännyt maksuvaatimuksen, joka koski saatavia, jotka kantajalla oli maksukyvyttömyysmenettelyyn asetetulta työnantajaltaan.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin säännöstö

3 Alkuperäiseen direktiiviin 80/987 on tehty lukuisia ja huomattavia muutoksia, erityisesti direktiivillä 2002/74, minkä vuoksi se kodifioitiin selkeyden ja järkeistämisen vuoksi työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 22.10.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2008/94/EY (EUVL L 283, s. 36).

4 Direktiivin 2008/94 johdanto-osan neljäs perustelukappale on muotoiltu lähes täysin samalla tavoin kuin direktiivin 2002/74 viides perustelukappale, ja siinä todetaan seuraavaa:

”Asianomaisten työntekijöiden yhdenvertaisen suojan varmistamiseksi olisi maksukyvyttömyys määriteltävä jäsenvaltioiden lainsäädännön uudet suuntaukset huomioiden ja käsitteen piiriin olisi otettava myös muita maksukyvyttömyysmenettelyjä kuin likvidaatiomenettely. Palkkaturvajärjestelmää koskevan maksuvelvoitteen määrittämiseksi jäsenvaltioiden olisi voitava tässä yhteydessä säätää, että jos maksukyvyttömyystilanne johtaa useisiin maksukyvyttömyysmenettelyihin, tällaista tilannetta käsitellään ikään kuin kyseessä olisi yksi ainoa maksukyvyttömyysmenettely.”

5 Direktiivin 2008/94 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovellettaessa työnantajaa pidetään maksukyvyttömänä, jos on pyydetty jonkin jäsenvaltion lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisen, työnantajan kaikkia velkoja koskevan sellaisen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista, jossa kyseinen työnantaja menettää osittain tai kokonaan määräysvallan omaisuuteensa ja jossa määrätään selvittäjä tai vastaavaa tehtävää suorittava henkilö, ja jos kyseisten säännösten nojalla toimivaltainen viranomainen on joko

a) päättänyt menettelyn aloittamisesta tai

b) todennut, että työnantajan yritys tai liiketoiminta on kokonaan lopetettu ja että käytettävissä olevat varat eivät riitä perusteeksi menettelyn aloittamiselle.”

6 Direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta palkkaturvajärjestelmät turvaavat, jollei 4 artiklasta muuta johdu, työsopimuksista tai työsuhteista, myös työsuhteen päättymisen yhteydessä maksettavasta erorahasta, jos tästä on säädetty kansallisessa lainsäädännössä, johtuvien maksamatta olevien työntekijöiden saatavien suorituksen.

Palkkaturvajärjestelmä turvaa maksamattomat palkkasaatavat tiettyä jäsenvaltioiden määrittämää päivää edeltävältä ja/tai tapauksen mukaan sen jälkeiseltä ajalta.”

7 Direktiivin 2008/94 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot voivat rajoittaa palkkaturvajärjestelmien 3 artiklassa tarkoitettua vastuuta.

2. Käyttäessään 1 kohdassa tarkoitettua mahdollisuutta jäsenvaltion on vahvistettava sen ajan kesto, jolta palkkaturvajärjestelmän on vastattava maksamatta olevista saatavista. Tämä aika ei kuitenkaan saa olla lyhyempi kuin 3 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettua päivää edeltävä ja/tai sen jälkeinen ajanjakso, joka kattaa työsuhteen kolme viimeistä kuukautta.”

Jäsenvaltiot voivat sisällyttää tämän kolmen kuukauden vähimmäisajan viiteajanjaksoon, jonka pituus on vähintään kuusi kuukautta.

Jäsenvaltiot, jotka säätävät vähintään 18 kuukauden viiteajanjakson, voivat rajoittaa kahdeksaan viikkoon ajan, jolta palkkaturvajärjestelmä vastaa maksamatta olevista saatavista. Tässä tapauksessa vähimmäisajanjakson laskemisessa otetaan huomioon työntekijöille edullisimmat ajanjaksot.”

8 Direktiivin 11 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tällä direktiivillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta soveltaa tai antaa lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, jotka ovat työntekijöille edullisempia kuin tässä direktiivissä säädetään.”

Bulgarian lainsäädäntö

9 Työntekijöiden saatavien suojaamisesta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa annetun lain (Zakon za garantiranite vzemania na rabotnitsite i sluzhitelite pri nesastoyatelnost na rabotodatelia), sellaisena kuin se on voimassa 5.3.2011 alkaen (jäljempänä palkkaturvalaki), 6 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Työntekijä saa oikeuden saatavaan – – päivänä, jolloin kaupparekisteriin merkitään tuomio, jolla

1. saneerausmenettely aloitetaan

2. saneerausmenettely aloitetaan ja jossa maksukyvyttömyys samalla todetaan

3. saneerausmenettely aloitetaan, yrityksen toiminta lopetetaan, velallinen todetaan maksukyvyttömäksi ja menettely keskeytetään, koska varat eivät riitä kattamaan menettelystä aiheutuvia kustannuksia.”

10 Palkkaturvalain 22 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan turvataan saatava, joka vastaa kolmen viimeisen lasketun mutta maksamatta jääneen palkan määrää ja lomakorvauksia sitä kuukautta, jona 6 §:ssä tarkoitettu tuomio on merkitty kaupparekisteriin, edeltäviltä kuudelta kalenterikuukaudelta, ylittämättä kuitenkaan tällaisessa tapauksessa turvattavien saatavien enimmäismäärää, jos työntekijä on ollut saman työnantajan palveluksessa vähintään kolme kuukautta.

11 Palkkaturvalain 25 §:n mukaan työntekijöiden saatavat turvataan sellaisen ilmoituksen perusteella, jonka työntekijä lähettää 30 päivän kuluessa lain 6 §:ssä tarkoitetun tuomion merkitsemisestä kaupparekisteriin.

12 Kauppalain (Targovski zakon), sellaisena kuin se on ollut voimassa 3.5.2011 alkaen, 607 §:n 1 momentissa säädetään, että saneerausmenettelyn tavoitteena on varmistaa velkojen yhdenvertainen kohtelu saatavia suoritettaessa ja mahdollisuus velallisen yrityksen saneeraukseen.

13 Kauppalain 630 §:n 1 momentissa säädetään saneerausmenettelyn aloittamisesta tehtävän päätöksen sisällöstä, että sillä 1) todetaan maksukyvyttömyys ja vahvistetaan maksukyvyttömyyden alkamishetki, 2) aloitetaan saneerausmenettely, 3) määrätään väliaikainen selvittäjä, 4) annetaan lupa irtaimeen omaisuuteen kohdistuvaan turvaavaan takavarikkoon, kiinteän omaisuuden takavarikkoon tai muihin turvaamistoimenpiteisiin ja 5) vahvistetaan ensimmäisen velkojainkokouksen päivämäärä.

14 Kauppalain 710 §:n mukaan tuomioistuin toteaa, että velallinen on konkurssissa tapauksessa, jossa kauppalain 696 §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa ei ole esitetty laillisessa määräajassa tai ellei esitettyä suunnitelmaa ole hyväksytty tai vahvistettu, sekä kauppalain 630 §:n 1 momentissa, 632 §:n 1 momentissa ja 709 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

15 Konkurssiin asettamispäätöksessä, jonka sisällöstä säädetään kauppalain 711 §:ssä, tuomioistuin 1) toteaa, että velallinen on konkurssissa ja määrää yrityksen toiminnan lopetettavaksi, 2) määrää velallisen omaisuuden ulosmitattavaksi kokonaisuudessaan, 3) päättää velallisena olevan oikeushenkilön elinten toimivaltuudet, 4) epää velalliselta konkurssipesään kuuluvan omaisuuden hallinta- ja käyttöoikeuden sekä 5) määrää konkurssipesään kuuluvan omaisuuden realisoinnista ja konkurssipesän realisoidun omaisuuden jakamisesta.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

16 Pääasian kantaja työskenteli työsopimuksen perusteella 19.6.2006–20.4.2011 keskeytyksettä Orfey – Kardzhali EOODin (jäljempänä Orfey) palveluksessa.

17 Okrazhen sad Kardzhali totesi kauppalain 630 §:n 1 momentin nojalla 25.2.2010 antamassaan tuomiossa, että Orfey oli 22.7.2009 alkaen katsottava maksukyvyttömäksi, aloitti saneerausmenettelyn, määräsi Orfeyn toiminnan jatkamisesta sekä määräsi väliaikaisen selvittäjän ja ensimmäisen velkojainkokouksen päivämäärän. Tämä tuomio merkittiin kaupparekisteriin 2.3.2010.

18 Okrazhen sad Kardzhali totesi 13.5.2011 kauppalain 710 ja 711 §:n nojalla antamassaan tuomiossa, että Orfey oli konkurssissa, ja määräsi sen toiminnan lopetettavaksi ja konkurssipesään kuuluvan omaisuuden realisoitavaksi ja realisoidun omaisuuden jaettavaksi. Tuomio merkittiin kaupparekisteriin 20.5.2011.

19 Pääasiassa on riidatonta, että Mustafalla on perimiskelpoinen saatava Orfeyltä sekä vuoden 2011 huhtikuulta maksamatta jääneen bruttopalkan että 2.3.2010 jälkeen kertyneiden lomakorvausten perusteella. Hän vaati 16.6.2011 palkkaturvalaitokselta saataviensa suorittamista.

20 Palkkaturvalaitoksen johtaja hylkäsi vaatimuksen yhtäältä sillä perusteella, ettei vaatimusta ollut esitetty laissa säädetyllä tavalla 30 päivän kuluessa siitä, kun tuomio, jolla saneerausmenettely aloitetaan, on merkitty kaupparekisteriin, ja toisaalta sillä perusteella, että väitetty saatava oli syntynyt vasta kyseisen rekisterimerkinnän tekemisen jälkeen. Tämän viranomaisen mukaan palkkaturvasta voidaan saada ainoastaan ne maksamatta jääneet palkat ja lomakorvaukset, jotka ovat syntyneet sitä kuukautta välittömästi edeltävien kuuden kalenterikuukauden aikana, jolloin saneerausmenettelyn aloittamisesta tehty tuomio merkittiin kaupparekisteriin.

21 Pääasian kantaja valitti päätöksestä Administrative sad Kardzhaliin, joka hylkäsi valituksen sillä perusteella, että saatavat olivat syntyneet sen jälkeen, kun Orfeyn saneerausmenettelyn aloittamisesta annettu tuomio oli merkitty kaupparekisteriin. Pääasian kantaja valitti tuomiosta Varhoven administrativen sadiin.

22 Varhoven administrativen sad toteaa, että pääasiassa on kyse muun muassa siitä, onko palkkaturvasta katettava yhtäältä sellaiset työntekijän saatavat, jotka ovat syntyneet vasta sen jälkeen, kun työnantajan maksukyvyttömyyden toteava ja saneerausmenettelyn aloittava tuomio on merkitty kaupparekisteriin, ja toisaalta saatavat, jotka ovat syntyneet ennen sen tuomion merkitsemistä kaupparekisteriin, jossa todetaan velallisen konkurssitila ja määrätään työnantajan toiminnan lopettamisesta sekä konkurssipesään kuuluvan omaisuuden realisoinnista ja jakamisesta.

23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on korostanut sitä, että Bulgarian lainsäädännössä on säädetty ainoastaan sellaisten työntekijöiden saatavien turvaamisesta, jotka ovat syntyneet ennen kuin ensimmäinen mainituista tuomioista on merkitty kaupparekisteriin, mutta esittänyt epäilynsä siitä, voiko tällainen lainsäädäntö olla direktiivin 80/987 mukainen, koska ensimmäisessä tuomiossa ei ole vielä todettu ”konkurssitilaa” eikä sillä ole määrätty työnantajan toimintaa lopetettavaksi.

24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, vastaako direktiivin 80/987 2 artiklassa käytetty ”maksukyvyttömyyden” käsite ”konkurssitilan” käsitettä, jota ei Bulgarian oikeuden mukaan todeta kauppalain 630 §:n 1 momentin nojalla annetussa maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista koskevassa tuomiossa vaan vasta myöhemmin kauppalain 711 §:n nojalla annetussa tuomiossa, jossa määrätään samalla myös velallisen toiminnan lopettamisesta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa siis vastauksen siihen, onko direktiiviä tulkittava siten, että se velvoittaa jäsenvaltiot säätämään sellaisten palkkasaatavien turvaamisesta, joita syntyy jälkimmäisen tuomion antamiseen asti.

25 Varhoven administrativen sad on näin päättänyt lykätä asian ratkaisua ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko direktiivin [80/987] 2 artiklan 1 kohtaa tulkittava yhdessä direktiivin 2002/74 johdanto-osan viidennen perustelukappaleen kanssa siten, että siinä velvoitetaan jäsenvaltiot säätämään takeista työntekijöiden saatavien turvaamiseksi saneerausmenettelyssä tämän menettelyn jokaisessa vaiheessa konkurssitilaan julistamiseen saakka eikä ainoastaan menettelyn aloittamisen yhteydessä?

2) Onko kansallinen oikeussääntö ristiriidassa direktiivin 80/987 2 artiklan 1 kohdan kanssa, kun siinä säädetään siitä mahdollisuudesta, että palkkaturvalaitos maksaa työntekijöiden saatavat vain silloin, kun kyseessä ovat työsuhteisiin perustuvat maksamattomat saatavat, jotka ovat syntyneet siihen mennessä, kun päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on merkitty [kauppa]rekisteriin, jos tällä päätöksellä ei lopeteta työnantajana olevan yhtiön toimintaa eikä tätä julisteta konkurssitilassa olevaksi?

3) Jos edellisiin kysymyksiin vastataan myöntävästi, onko direktiivin 80/987 – – 2 artiklan 1 kohdalla välitön oikeusvaikutus ja voiko kansallinen tuomioistuin soveltaa sitä välittömästi?

4) Jos edellisiin kysymyksiin vastataan myöntävästi ja jos kansallisessa oikeudessa ei ole säädetty yksiselitteisesti määräajasta, jonka kuluessa voidaan vaatia, että palkkaturvalaitos maksaa työntekijöiden saatavat, jotka ovat syntyneet työantajan konkurssiin julistavan (ja sen toiminnan lopettavan) päätöksen kirjaamispäivään mennessä, voidaanko tehokkuusperiaatteen mukaan soveltaa sellaista 30 päivän määräaikaa, joka on kansallisessa oikeudessa vahvistettu tämän oikeuden käyttämiselle muissa tapauksissa, jolloin määräajan alkamispäivänä pidetään päivää, jona konkurssitilaan julistamista koskeva päätös merkitään kaupparekisteriin?”

Ennakkoratkaisukysymykset

26 Aluksi on huomautettava, että vaikka kysymykset kohdistuvatkin direktiivin 80/987 tulkintaan, asiassa kyseessä olevat tosiseikat ovat tapahtuneet direktiivin 2008/94 tultua voimaan; direktiivillä 2008/94 kumottiin asian kannalta merkitykselliset direktiivin 80/987 säännökset ja otettiin ne siihen olennaisilta osin sellaisenaan, eikä siinä säädetä määräajasta sen saattamiselle osaksi kansallista oikeutta. Asia on siis tutkittava direktiivin 2008/94 säännösten kannalta.

Ensimmäinen ja toinen kysymys

27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, jotka on syytä käsitellä yhdessä, pyytänyt vastausta siihen, onko direktiiviä 2008/94 tulkittava siten, että se velvoittaa jäsenvaltiot säätämään työntekijöiden saatavien turvaamisesta kussakin heidän työnantajaansa kohdistetun maksukyvyttömyysmenettelyn vaiheessa, ja erityisesti siihen, onko direktiivi esteenä sille, että jäsenvaltiot säätävät ainoastaan työntekijöiden sellaisten saatavien turvaamisesta, jotka ovat syntyneet ennen sen tuomion merkitsemistä kaupparekisteriin, jolla velallisen saneerausmenettely on aloitettu, vaikka tällä tuomiolla ei määrätäkään työnantajan toimintaa lopetettavaksi.

28 Kysymyksiin vastaaminen edellyttää, että selvitetään, voidaanko direktiivin 2008/94 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu maksukyvyttömyyteen perustuva kollektiivinen menettely käynnistää Bulgarian oikeudessa säädetyn kaltaisella saneerausmenettelyn aloittamisesta annetulla tuomiolla ja voidaanko direktiivin 3 ja 4 artiklan perusteella katsoa, että päivä, jolloin saneerausmenettelyn aloittamisesta annettu tuomio merkitään kaupparekisteriin, on viitepäivä, jota ennen työntekijöiden saatavat turvataan.

29 Ennakkoratkaisupyynnön mukaan maksukyvyttömyysmenettelyssä tehdään kaksi perättäistä päätöstä. Ensimmäisellä aloitetaan saneerausmenettely ja toisella määrätään toiminnan lopettamisesta. Bulgarian lainsäädännössä säädetään kuitenkin, että viitejakso, jolta saatavat turvataan, sijoittuu ajallisesti ennen saneerausmenettelyn aloittamisesta annetun tuomion merkitsemistä kaupparekisteriin, jolloin ainoastaan ne työntekijöiden saatavat turvataan, jotka ovat syntyneet ennen tätä päivää, kun taas sen jälkeen syntyneitä saatavia ei turvata.

30 Todettakoon aluksi, että direktiivin 2008/94 2 artiklan 1 kohdassa säädetään direktiivin soveltamisalasta ja näin edellytyksistä, joilla direktiivissä tarkoitettu turva käynnistyy (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-94/95 ja C-95/95, Bonifaci ym. ja Berto ym., tuomio 10.7.1997, Kok., s. I-3969, 36 kohta ja asia C-373/95, Maso ym., tuomio 10.7.1997, Kok., s. I-4051, 46 kohta).

31 Direktiivin 2008/94 2 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, että jotta työnantajaa pidetään maksukyvyttömänä, on pitänyt pyytää jonkin jäsenvaltion lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisen, työnantajan kaikkia velkoja koskevan sellaisen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista, jossa kyseinen työnantaja menettää osittain tai kokonaan määräysvallan omaisuuteensa ja jossa määrätään selvittäjä tai vastaavaa tehtävää suorittava henkilö, ja kyseisten säännösten nojalla toimivaltaisen viranomaisen on pitänyt joko päättää menettelyn aloittamisesta tai todeta, että työnantajan yritys tai liiketoiminta on kokonaan lopetettu ja että käytettävissä olevat varat eivät riitä perusteeksi tällaisen menettelyn aloittamiselle.

32 Voidaan siis katsoa, että direktiivissä 2008/94 säädettyä turvaa sovelletaan kahden edellytyksen täyttyessä. Yhtäältä edellytetään, että työnantajan maksukyvyttömyyteen perustuvan kollektiivisen menettelyn aloittamista on haettu, ja toisaalta, että päätös tällaisen menettelyn aloittamisesta tai, jos varat eivät riitä perusteeksi tällaisen menettelyn aloittamiselle, päätös yrityksen sulkemisesta lopullisesti on pitänyt tehdä.

33 Silloin, kun päätös menettelyn aloittamisesta on tehty, direktiivin 2008/94 2 artiklan 1 kohta ei kuitenkaan edellytä, että kyseessä oleva kollektiivinen menettely päättyisi välttämättä työnantajan toiminnan lopettamiseen.

34 Tätä päätelmää tukee direktiivin 2008/94 neljäs perustelukappale, jossa todetaan, että maksukyvyttömyys olisi määriteltävä jäsenvaltioiden lainsäädännön uudet suuntaukset huomioiden ja käsitteen piiriin olisi otettava myös muita maksukyvyttömyysmenettelyjä kuin likvidaatiomenettely.

35 Bulgarian lainsäädännön osalta on huomattava, että kauppalain 630 §:n 1 momentin sanamuoto osoittaa nimenomaisesti, että saneerausmenettelyn aloittamisesta annetussa tuomiossa todetaan maksukyvyttömyys ja vahvistetaan sen alkamispäivä. Tässä säännöksessä käytetään samaa termiä maksukyvyttömyyttä kuvattaessa kuin direktiivin 2008/94 2 artiklan 1 kohdan bulgariankielisessä versiossa.

36 Lisäksi on huomattava, kuten Euroopan komissio on todennut, että maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 (EYVL L 160, s. 1), sellaisena kuin se on 20.11.2006 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1791/2006 muutettuna (EUVL L 363, s. 1), 2 artiklan a alakohdan mukaan asetuksen liitteessä A vahvistetaan se, että Bulgarian oikeuden mukaista, kauppalain 607 §:n ja sitä seuraaviin pykäliin perustuvaa ”saneerausmenettelyä” on pidettävä asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna ”maksukyvyttömyysmenettelynä”. Viimeksi mainitussa säännöksessä ”työnantajan kaikkia velkoja koskevia maksukyvyttömyysmenettelyjä” kuvataan samalla tavalla kuin direktiivin 2008/94 2 artiklan 1 kohdassa, kun siinä edellytetään, että velallinen menettää osittain tai kokonaan määräysvaltansa ja että määrätään selvittäjä.

37 Direktiivin 2008/94 2 artiklan 1 kohdassa ei siis edellytetä direktiivin mukaisen turvan soveltamiselta, että työnantajan toiminta olisi määrätty lopetettavaksi.

38 Toiseksi on selvitettävä, voidaanko direktiivin 3 ja 4 artiklan perusteella katsoa, että päivä, jolloin saneerausmenettelyn aloittamisesta annettu tuomio merkittiin kaupparekisteriin, on viitepäivä, jonka jälkeen työntekijöiden saatavia ei enää turvata.

39 Todettakoon tähän, että direktiivin 2008/94 3 artiklan toisessa kohdassa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus määrittää päivä, jota edeltävältä ja/tai tapauksen mukaan jota seuraavalta ajanjaksolta palkkaturvajärjestelmä turvaa maksamattomat palkkasaatavat.

40 Jäsenvaltioille kuuluvan viitepäivän määrittämisen osalta todettakoon, että direktiivin 80/987, sellaisena kuin se oli alkuperäisessä muodossaan ennen direktiivillä 2002/74 tehtyjä muutoksia, 3 artiklan 2 kohdassa säädettiin, että jäsenvaltiot saivat valita vain kolmesta siinä luetellusta viitepäivästä.

41 Direktiivillä 2002/74 tehdyillä muutoksilla, jotka pysytettiin direktiivissä 2008/94, poistettiin kuitenkin maininta näistä kolmesta eri päivästä, ja näin viimeksi mainitun direktiivin 3 artiklan toisessa kohdassa jäsenvaltioille jätetään vapaus päättää soveliaaksi katsomastaan päivästä.

42 Lopuksi on tuotava vielä esiin se, että direktiivin 2008/94 11 artiklan ensimmäisellä kohdalla ei rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta soveltaa tai antaa lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, jotka ovat työntekijöille edullisempia, ja näin pidentää palkkaturva-ajanjaksoa, jos ne katsovat tämän aiheelliseksi (ks. vastaavasti asia C-160/01, Mau, tuomio 15.5.2003, Kok., s. I-4791, 32 kohta).

43 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 2008/94 on tulkittava siten, ettei se velvoita jäsenvaltioita säätämään työntekijöiden saatavien turvaamisesta kussakin heidän työnantajaansa kohdistetun maksukyvyttömyysmenettelyn vaiheessa. Direktiivi ei myöskään ole esteenä sille, että jäsenvaltiot säätävät ainoastaan työntekijöiden sellaisten saatavien

turvaamisesta, jotka ovat syntyneet ennen sen tuomion merkitsemistä kaupparekisteriin, jolla velallisen saneerausmenettely on aloitettu, vaikka tällä tuomiolla ei määrätäkään työnantajan toimintaa lopetettavaksi.

Kolmas ja neljäs kysymys

44 Ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen annettu vastaus huomioon ottaen kolmanteen ja neljänteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

45 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 22.10.2008 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2008/94/EY on tulkittava siten, ettei se velvoita jäsenvaltioita säätämään työntekijöiden saatavien turvaamisesta kussakin heidän työnantajaansa kohdistetun maksukyvyttömyysmenettelyn vaiheessa. Direktiivi ei myöskään ole esteenä sille, että jäsenvaltiot säätävät ainoastaan työntekijöiden sellaisten saatavien turvaamisesta, jotka ovat syntyneet ennen sen tuomion merkitsemistä kaupparekisteriin, jolla velallisen saneerausmenettely on aloitettu, vaikka tällä tuomiolla ei määrätäkään työnantajan toimintaa lopetettavaksi.

Allekirjoitukset